

SITURILE ARHEOLOGICE DIN VRANCEA

*Lelia Pavel
Aurora-Emilia Apostu*

Mărturie a evoluției civilizației omenești în acest spațiu geografic, definitiv pentru individualizarea și sublinierea locului și rolului culturii și civilizației românești în universalitate, patrimoniul cultural național ridică, în fața contemporaneității, o problemă de maximă responsabilitate pentru destinul societății românești.

De aici, necesitatea continuă de a-i sublinia valorile, de a milita pentru o acțiune de evaluare, conservare și reliefare a componentelor sale în întreaga lor diversitate și expresivitate.

De aici, necesitatea unei continue acțiuni de responsabilizare a celor care, direct sau indirect, sunt implicați în apărarea și asigurarea transmiterii acestui patrimoniu către generațiile viitoare.

În acest sens, se înscrie și lucrarea de față, al cărui scop principal este cunoașterea legislației în vigoare privind îndeosebi valorile arheologice ale patrimoniului cultural național.

Patrimoniul cultural național este format din monumente istorice și patrimoniul cultural național mobil. **Monumentele istorice** constituie mărturii cultural-istorice remarcabile din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific, tehnic sau al peisajului cultural.

În funcție de complexitatea alcătuirii, monumentele istorice se împart în trei categorii juridice: **monument**, **ansamblu**, **sit**.

Situl, în general, reprezintă terenurile delimitate cadastral pe care sunt situate creațiile naturii, cât și terenurile delimitate cadastral pe

care sunt situate creațiile omului în cadrul natural.

Siturile arheologice reprezintă terenurile pe care sunt situate vestigii – structuri, construcții, ansambluri arhitecturale, mărturii mobile, monumente de altă natură, precum și contextul lor – cercetate (descoperite și salvate), în curs de cercetare sau încă necercetate.

Conform art. 2 litera b, din **Legea nr.43/2000**, privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, prin noțiunea de **patrimoniu arheologic** se înțelege ansamblul bunurilor arheologice, care este format din: situri arheologice și bunuri mobile, obiecte sau urme ale manifestărilor umane, împreună cu terenul în care acestea au fost descoperite. Siturile arheologice clasate mai sus și situate subteran, suprateran sau subacvatic, ce cuprind vestigii arheologice de interes local, județean și național sunt în număr de 61 pe întreg teritoriul județului Vrancea și dispuse atât la suprafață, cât și subteran.

Prin **descoperire arheologică** se înțelege evidențierea, prin intermediul săpăturilor arheologice, a vestigiilor, obiectelor și urmelor manifestărilor umane, care constituie mărturii ale epocilor și civilizațiilor dispărute. **Descoperirea arheologică întâmplătoare** reprezintă evidențierea de bunuri de patrimoniu arheologic, ca urmare a acțiunii factorilor naturali sau a acțiunilor umane, altele decât cercetarea arheologică atestată. În urma acestor descoperiri întâmplătoare și în funcție de necesitatea completării imaginilor lor, sunt aprobate planurile de săpături anuale, propuse de specialiști în domeniu.

Aceste planuri propuse sunt date spre aprobare instituției respective, Muzeul Vrancei – în cazul finanțării de către aceasta, sau Ministerului Culturii – respectiv Serviciului Arheologic de specialitate – București, în cazul finanțării săpăturilor de către acestea.

Prin **sit arheologic declarat zonă de interes național** – cele mai reprezentative monumente ale județului – se înțelege zona de interes arheologic prioritar care se instituie asupra teritoriului, ce cuprinde siturile arheologice a căror cercetare științifică, protejare și punere în valoare este de importanță excepțională. Mărturiile materiale,

bunurile mobile sau imobile, fac parte și sunt propuse să facă parte din categoria „Tezaur al patrimoniului cultural național mobil” sau, după caz, din categoria monumentelor istorice aflate în Lista patrimoniului mondial. Acestea se instituie prin lege. Nu este cazul.

Zona cu potențial arheologic evidențiat întâmplător – reprezintă terenul în care existența bunurilor de patrimoniu arheologic s-a evidențiat în mod neprevăzut, ca urmare a acțiunilor umane (altele decât cercetarea arheologică atestată), lucrări de construcții, cât și toate celelalte tipuri de lucrări.

Aceste definiții sunt cele mai importante în domeniul arheologic, potrivit legislației actuale.

Lista monumentelor istorice completată și evidențiată pentru fiecare județ în parte, cuprinde:

I. Monumente arheologice; situri arheologice

II. Monumente și ansambluri de arhitectură; monumente tehnice

III. Clădiri memoriale

IV. Monumente de artă; monumente și ansambluri memoriale

V. Rezervații de arhitectură și urbanism, locuri istorice; parcuri și grădini.

Monumentele istorice sunt înscrise în Lista monumentelor istorice în funcție de încadrarea lor în grupele de valoare:

Grupa A: valoarea națională sau universală

Grupa B: valoare locală

I. Monumentele arheologice și siturile arheologice de pe teritoriul județului Vrancea sunt:

1) Oraș Focșani, în zona de S a orașului, la 500 m de calea ferată, așezare din epoca neolitică (cultura Criș)

2) Oraș Adjud, în zona de NV a orașului, în dreapta drumului spre Urechești, în pct. „Movilița”, așezare din epoca bronzului (cultura Monteoru, faza IC3)

3) Oraș Adjud, str.Alexandru Ioan Cuza (proprietatea lui Cernat Traian), așezare din epoca bronzului (cultura Monteoru, fazele II-a – II-b), așezare medievală

- 4) Oraș Adjud, str. Islaz, pct. „Islaz” pe direcția șoselei spre Copăcești, așezare din epoca bronzului (cultura Monteoru)
- 5) Sat Adjudu-Vechi, oraș Adjud, la est de sat, în pct. „Lutărie”, așezare din epoca bronzului (cultura Monteoru, faza IC3)
- 6) Sat Adjudu-Vechi, oraș Adjud, la S de pct. „Lutărie”, așezare sec.XVII
- 7) Sat Adjudu-Vechi, oraș Adjud, la 1,5 km de vatra satului, în pct. „Islaz”, așezare din epoca bronzului (cultura Monteoru, fazele I, II)
- 8) Sat Andreiașu de Jos, com. Andreiașu, la SV de sat, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni); așezare din epoca bronzului (cultura Monteoru)
- 9) Sat Anghelești, com. Ruginești, la V și SV de sat, cetățuie neolitică, așezare din epoca bronzului
- 10) Bălești, com. Bălești, la SE de comună, așezare din epoca bronzului, așezare Hallstättiană (cultura Basarabi)
- 11) Sat Bătinești, com. Țifești, pct. Igești, la intrare în satul Igești, așezare, sec.XIV-XVIII
- 12) - ” - , pct. „Magazin sătesc”, cimitir, sec.XIV-XVIII
- 13) sat Beciu, com. Vârteșcoiu, în zona de NE a satului, în dreapta râului Milcov, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni), așezare din epoca bronzului (cultura Monteoru, faza IC3-IIB)
- 14) sat Bichești, com. Boghești, la V de sat, dealul Pietroasa, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni)
- 15) sat Bârsești, com. Bârsești, la 2 km SE de sat, în pct. „Lacul Dumbrăvii”, necropolă hallstättiană, sec.VI-V î.Hr.
- 16) sat Bârsești, com. Bârsești, la 1 km de sat, în pct. „Gogoi”, așezare din epoca neolitică (cultura Criș)
- 17) sat Bârsești, com. Bârsești, la 200 m V de sat în pct. „Podul Vâlceleii”, așezare, sec.II-III d.Hr. (cultura Carpică)
- 18) sat Bârsești, com. Bârsești, la 600-700 m S, în pct. „Varnița”, așezare sec.II-III d.Hr. (cultura Carpică)
- 19) sat Bolotești, com. Bolotești, pe terasa superioară a râului

Putna, de o parte și de alta a șoselei Focșani-Vidra, necropolă tumulară, 16 tumuli, bronz timpuriu și epoca mijlocie a bronzului (cultura de stepă NV pontică)

20) sat Bonești, com. Cârlișele, Valea Morei, pct. „La Fântâni”, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni); așezare sec.II-III d.Hr (cultura Carpică)

21) sat Bordești, com. Bordești, în vatra satului, pct. „Gh.Asanache” (în apropierea Primăriei), așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni)

22) sat Bordești, com. Bordești, la S de sat, la 500 m de terasa râului Recea, așezare din epoca bronzului (cultura Monteoru)

23) sat Caiata, com.Sihlea, pct.„Movila Mică”, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni)

24) sat Caiata, com. Sihlea, la S de sat, așezare fortificată, epoca fierului (Hallstatt), așezare medievală, sec.XVI

25) sat Cârdești, com. Dumbrăveni, la intrarea în sat dinspre SV, în dreptul șoselei, pct. „Coasta rublei”, așezare din epoca neolitică (cultura Criș)

26) sat Cârdești, com. Dumbrăveni, la S de sat, pct. „Curături”, în stânga șoselei Cârdești-Bordești, așezare din epoca neolitică (cultura Boian, faza Giulești)

27) sat Cârdești, com. Dumbrăveni, în vatra satului, în dreapta șoselei Dumbrăveni-Bordești, la 1 km de șosea, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni, faza A)

28) sat Cârdești, com. Dumbrăveni, la vest de sat, pct. „Cetățuia” (Coasta Nacului), cetățuia epoca bronzului (cultura Monteoru), așezare epoca dacică, sec.II, î.Hr.-II d.Hr.

29) sat Cârdești, com. Dumbrăveni, în vatra satului, așezare și necropolă din epoca bronzului (cultura Monteoru)

30) sat Coroteni, com. Slobozia Bradului, în spatele sediului CAP, în pct. „Sediul CAP”, de-a lungul râului Vârzaru, stațiune complexă din epoca neolitică (cultura Boian), epoca bronzului (cultura Monteoru IC4 – Noua I), hallstatt, medieval timpuriu, medieval

31) sat Coroteni, com. Slobozia Bradului, la NV de sat în pct. „Cetățuia”, așezare complexă epoca neolitică (cultura Boian), epoca bronzului (cultura Monteoru)

32) sat Domnești-sat, com. Pufești, pct. „Cetățuia” malul Siretului, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni, faza A)

33) sat Domnești-sat, com. Pufești, pct. „La Brazi”, la 7 km de șosea, așezare din epoca neolitică

34) sat Dragosloveni, com. Dumbrăveni, pct. „Plainos”, la extremitatea sudică a satului, pe malul drept al râului Râmna, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni, faza A), așezare epoca bronzului (cultura Monteoru)

35) sat Dumbrăveni, com. Dumbrăveni, pct. „Statuia lui Suvorov”, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni) și epoca bronzului (cultura Monteoru)

36) sat Faraoanele, com. Vârteșcoiu, pct., „valea Oalelor”, la SV de sat, între pârâul Satului și Oalelor, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni, faza A, cultura Foltești)

37) sat Faraoanele, com. Vârteșcoiu, pct. „Curături”, la 1 km S de sat, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni) și epoca bronzului (cultura Monteoru)

38) sat Fitionești, com. Fitionești, în pct. „Măriuța Petre”, la 2 km de sat, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni A-B și B) și epoca bronzului (cultura Monteoru, Noua)

39) sat Gugești, com. Gugești, la est de sat pe malul stâng al Râmnei, așezare din epoca bronzului (cultura Monteoru) așezare sec.IV d.Hr., așezare sec.X

40) sat Iugani, com. Boghești, la 3 km E de satul Iugani, pe malul stâng al pârâului Paraschiv, așezare și necropolă medieval-timpuriu, sec.IV d.Hr. (cultura Sântana)

41) sat Lespezi, com. Homocea, pct. „Dealul Bisericii”, la NNS de Biserica Lespezi, așezare din epoca neolitică (cultura Cucuteni A), așezare, sec.VIII-IX d.Hr.

42) sat Mănăstioara, com. Fitionești, în pct. „Cetățuia”, la 800 m

SV de sat, aşezare epoca neolitică (cultura Cucuteni și Gumelnița A1)

43) sat Mărtinești, com. Tătăranu, pct. Stația de filtrare a apei, la S de sat, aşezare și necropolă prefeudale, sec. IV d.Hr.(cultura Sântana) și medieval timpuriu, sec.X

44) sat Muncelu, com. Străoane, pct. „Cetățuie”, la NE de sat, aşezare epoca neolitică (cultura Cucuteni B) și epoca bronzului (cultura Monteoru)

45) sat Muncelu, com. Străoane, pct. „Fântâna din Vale”, la E de sat, pe malul drept al râului Șușița, aşezare epoca neolitică (cultura Criș) și epoca bronzului (cultura Monteoru)

46) sat Nănești, com. Nănești, pct. „Gorgan”, la 1 km N de sat pe malul drept al Siretului, aşezare epoca neolitică (cultura Cucuteni A-B și B), Hallstatt, medieval timpuriu și medieval

47) sat Negrileşti, com. Bârsești, la 1 km de sat, pe stânga șoselei Bârsești-Negrileşti, aşezare epoca neolitică (cultura Boian, faza Giulești) și epoca bronzului (cultura Monteoru)

48) oraș Odobești, la NV de oraș, pe malul stâng al râului Milcov, cetățuie și necropolă epoca bronzului (cultura Monteoru), Hallstatt, medieval, sec. XIII-XVI

49) sat Oreavu, com. Gugești, pct. „La cuptor”, la NV de sat pe pârâul Oreavu, aşezare epoca neolitică (cultura Ceramicii liniare și Boian)

50) sat Palanca, com. Urechești, pct. „Titila Căța”, la V de sat, aşezare epoca neolitică (cultura Cucuteni A); epoca bronzului, La Tène

51) sat Pădureni, com. Mărășești, în dreptul șoselei naționale, Focșani-Adjud, km 209, aşezare și necropolă epoca bronzului (cultura Monteoru); Hallstatt, prefeudal, sec.IV d.Hr. (cultura Carpică)

52) sat Pădureni, com. Jariștea, în vatra satului, spre NV, în pct. „Pițigoii”, aşezare din perioada La Tène III

53) sat Pietroasa, com. Bolotești, pct. „Dealul înalt”, la SV de sat, aşezare epoca neolitică (cultura Cucuteni)

54) com. Soveja, la SE de sat, pe albia râului Șușița, aşezare epoca neolitică (cultura Cucuteni A) și epoca bronzului, La Tène

55) sat Tichiriș, com. Vidra, în vatra satului, pe terasa râului Putna, așezare din paleoliticul superior

56) sat Topești, com. Bârsești, pct. „Bahana”, în apropierea satului, așezare epoca neolitică (cultura Cucuteni A-B)

57) sat Văleni, com. Ruginești, pct. „Gorgan”, la 1 km SV de sediul CAP, așezare epoca neolitică (cultura Cucuteni)

58) sat Văleni, com. Ruginești, pct. „Popa Cloșcă”, la 700-800 m NV de Gorgan, așezare epoca neolitică și epoca bronzului (cultura Monteoru)

59) sat Văleni, com. Ruginești, pct. „Atanasiu”, la 600 m de pct. „Popa Cloșcă”, așezare epoca neolitică (cultura Cucuteni) și epoca bronzului (cultura Monteoru)

60) sat Vârteșcoiu, com. Vârteșcoiu, pct. „Cariera de argilă”, pe malul drept al râului Milcov, așezare și necropolă din epoca bronzului (cultura Monteoru); medieval, sec.XIII-XIV

61) sat Vârteșcoiu, com. Vârteșcoiu, pe malul drept al râului Milcov, dealul Titila, așezare și necropolă carpice, sec. II-III d.Hr.

Am redat această listă a siturilor arheologice în vederea cunoașterii de către fiecare dintre noi a zonelor de interes cultural-național, a punctelor de importanță deosebită pentru istoria veche a locurilor noastre atât pentru perioada epocii pietrei și a metalelor (bronzului), a fierului, civilizația geto-dacică și carpică (sec. II-III d.Cr.), romană și de influență greacă și bizantină etc. Cronologic, sunt situri aparținând în continuare culturilor: Sântana de Mureș (sec. IV d.Cr.), Ipotești-Cândești (sec. V-VII d.Cr.) Dridu (sec. VIII d.Cr.) cât și perioadei secolelor X-XI d.Cr.

Cunoașterea acestora și identificarea lor, ne permit astfel o bună protecție a bunurilor și terenurilor de patrimoniu arheologic, o supraveghere atentă a acestora de către cei direct interesați și mai ales de proprietarii terenului respectiv sau de către constructori. Aceștia au obligativitatea depistării și anunțării instituției județene de stat, (Muzeul Vrancei) în cazul descoperirilor unor piese sau obiecte (fragmente ceramice, unelte etc.) ruine ale unei foste construcții, zid sau orice alt

element existent anterior (fortăreață etc.) ce ar putea confirma și completa, în urma cercetărilor specializate, teoriile deja existente și concluziile cunoscute și publicate în lucrările de specialitate.

În ceea ce privește legislația, proprietarii și titularii dreptului de administrare asupra imobilelor din siturile arheologice sau a terenurilor din zonele de interes arheologic prioritar, au obligația de a permite accesul personalului autorizat în vederea cercetării arheologice și protejării patrimoniului arheologic și de a asigura măsurile de protecție și pază a bunurilor de patrimoniu arheologic, conform legii. Proprietarii sau arendașii, persoane fizice sau juridice de drept privat, sunt îndreptățiți la plata unor despăgubiri pentru veniturile nerealizate pe terenurile care fac obiectul săpăturilor arheologice pentru perioada în care se desfășoară acestea. Neanunțarea descoperirilor arheologice efectuate, constituie contravenții ce duc la sancțiuni, potrivit art. 24 din Legea nr. 43/2000.

Legi, decrete, hotărâri:

1. **Legea 378/2001:** Lege pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr.43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național.

2. **Legea 523/2001:** Decret privind promulgarea Legii pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr.43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național.

b) **Lista monumentelor istorice ale județului Vrancea – litera A** (monumente și situri arheologice din Vrancea)

c) **Monumente istorice. Manualul administrației publice locale** – Ministerul Culturii și Cultelor, București, 2001.

